

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Ткаченко Алли Михайлівни

на дисертаційну роботу Телішевської Ольги Богданівни

«Витрати на логістично-постачальницьку діяльність підприємств»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Управління витратами для вітчизняних підприємств є актуальним завданням у сучасних ринкових умовах господарювання. Зокрема важливим завданням є оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність, оскільки ці витрати включені у повну собівартість продукції. Відповідно, від ефективності інструментарію та методології оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність прямо залежить рівень прибутковості підприємства та його конкурентоспроможність.

Напрацювання науковців щодо поняття «логістичні витрати», класифікації цих витрат постійно зростає. Науковцями досліджено вплив логістичних витрат на економічний розвиток організацій, формування логістичних витрат на різних етапах логістичного процесу. Однак, актуальним завданням залишається розроблення теоретико-методологічних та методико-прикладних засад формування та оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств.

З огляду на все вищезазначене, тема дисертації Телішевської О.Б. є актуальною та має важливе теоретичне і практичне значення.

Виконання дисертаційної роботи відповідає проблематиці актуальних наукових досліджень, результати дослідження використовувались при виконанні науково-дослідної роботи кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» «Формування систем інфокомунікаційного менеджменту на засадах розвитку ІТ-технологій» (номер державної реєстрації 0114U001693), а також кафедри маркетингу Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького «Маркетингова діяльність в сфері виробництва та переробки сільськогосподарської продукції» (номер державної реєстрації 0116U004286).

2. Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Детальне вивчення тексту поданої дисертаційної роботи, наведених у ній статистичних даних і розрахунків свідчить про обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертації.

Автором проведено змістовний аналіз за темою дисертації. Використання таких методів наукового дослідження як порівняння, систематизації та узагальнення, аналізу і синтезу, графічного методу, історико-хронологічного, морфологічного, кореляційно-регресійного, порівняльного і статистичного, структурно-логічного аналізу, групування, експертних оцінок й емпіричного дослідження, системного підходу доводять обґрунтованість наукових положень та наведених результатів дослідження.

Мета дисертаційного дослідження відповідає обраній темі роботи. Об'єкт і предмет визначено правильно. Зміст сформульованих наукових задач логічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття обраної теми дослідження Телішевської О.Б.

В дисертаційному дослідженні обґрунтовано важливість формування та

оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. Проведено ґрунтовний аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, які працювали над даною проблематикою. Опираючись на результати аналізування літературних джерел, автором узагальнено послідовність логістично-постачальницької діяльності підприємств (с.40).

Автором детально проаналізовано існуючі напрацювання науковців щодо класифікації витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств та запропоновано нові класифікаційні ознаки (с. 47-61); проаналізовано чинники формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (с. 61-77).

На основі детального аналізу поглядів науковців та існуючих методів, результатів дослідження діяльності підприємств, автором удосконалено метод аналізування рівня взаємозалежності витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (с. 80-92). Також автором наведено результати експертного опитування щодо структури та динаміки витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (с. 92-115) та аналізування вітчизняного та зарубіжного досвіду формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (с. 115-133).

Досліджено та запропоновано метод оцінювання та діагностування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств за місцями їх виникнення і процесами логістично-постачальницького управління (с. 138-152), удосконалено управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність підприємств на засадах ідентифікування загроз цієї діяльності (с. 152-166) та розроблено модель оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (с. 166-179).

Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними. Результати отримані автором особисто.

Висновки, що наводяться вкінці розділів дисертації, є узагальненням досліджень та основою формулювання практичних рекомендацій. Вони не містять внутрішніх протиріч і мають практичну спрямованість.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладено у дисертаційній роботі Телішевської О.Б.

3. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження і достовірність отриманих результатів, висновків і рекомендацій

Наукові положення Телішевської О.Б. сформульовані самостійно та відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки. Проведений аналіз дисертаційної роботи, публікацій та автореферату автора дозволяє підтвердити наявність елементів наукової новизни, які викладені конкретно, послідовно і системно.

У дисертації розвинуто типологію витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств на засадах систематизації їхніх різновидів за низкою існуючих ознак та виокремлених нових (місце у логістично-постачальницькому циклі, етапи логістично-постачальницької діяльності, місце виникнення) (стор. 52-61 дисертації та стор.7 автореферату) з метою ідентифікування видів витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств.

Автором розвинуто типологію та змістове наповнення чинників формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (стор. 61-77 дисертації та стор.8 автореферату), де автором виокремлено чинники впливу на логістично-постачальницькі процеси та чинники впливу на зовнішніх стейкхолдерів.

Автором удосконалено метод аналізування рівня взаємозалежності витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (стор. 80-92 дисертації та стор.9 автореферату), який дає змогу планувати та прогнозувати

структуру причинно-наслідкових зв'язків між різними такими витратами і формувати вимоги до частки витрат на логістично-постачальницьку діяльність у структурі собівартості продукції.

На основі детального та ґрунтовного аналізування наукових джерел, а також за результатами власних досліджень автором удосконалено метод оцінювання і діагностування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (стор. 141-152 дисертації та стор. 12-13 автореферату), який дає змогу не лише оцінювати та діагностувати такі витрати, але й управляти ними загалом у стратегічному та тактичному вимірі, а також розробляти заходи щодо їхнього оптимізування і моніторингу.

За результатами виконаних досліджень запропоновано метод управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність підприємств на засадах ідентифікування загроз цієї діяльності і впливу їхніх потенційних наслідків на фінансові результати діяльності суб'єктів підприємницької діяльності (стор. 157-158 дисертації та стор. 17 автореферату), який складається із послідовних етапів управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність підприємств на засадах ідентифікування загроз цієї діяльності.

Також автором удосконалено модель оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (стор. 166-179 дисертації та стор. 17-19 автореферату), що є основою для формування плану реалізації заходів оптимізування з урахуванням рівнів інтересів та комунікаційно-інформаційних потоків та фактично можна вважати комплексом взаємодоповнювальних дій, спрямованих на встановлення оптимальної структури та величини витрат на логістично-постачальницьку діяльність суб'єктів господарської діяльності

4. Аналіз літератури, використаної в дисертаційному дослідженні

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою

дисертації, в т.ч. наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали періодичних видань, статистична інформація, результати експертних досліджень, економічні огляди, інформація облікової, фінансової та управлінської звітності вітчизняних підприємств, Інтернет-ресурси, а також нормативно-правові акти органів державної влади.

Перелік використаної літератури в дисертаційному дослідженні Телішевської О.Б. складає 248 найменувань.

5. Аналіз публікацій автора за темою дисертаційного дослідження

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 16 наукових праць загальним обсягом 4,23 друкованих аркушів, з яких особисто автору належить 3,17 друкованих аркуша. Телішевська О.Б. опублікувала 1 монографію, 8 статей у наукових фахових виданнях України (з них 3 у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних) та 1 стаття у науковому періодичному виданні іноземної держави. Окрім того, автором опубліковано 6 тез доповідей науково-практичних конференцій.

Публікації дисертантки мають широку географію (Росія, м. Харків, м. Одеса, м. Львів, м. Миколаїв, м. Київ, м. Умань тощо). Автореферат та опубліковані наукові праці у повній мірі відображають зміст дисертаційної роботи. Аналіз публікацій автора дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень її дисертаційного дослідження у науковій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до вимог.

6. Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Практичну цінність мають отримані в процесі дисертаційного дослідження Телішевської О.Б. наукові результати, які заслуговують на використання в процесах формування та оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. Зокрема, представляють інтерес такі положення:

- метод управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність підприємств;
- метод оцінювання і діагностування витрат на логістично-постачальницьку діяльність на засадах поєднання функціонального та об'єктно-орієнтованого підходу;
- метод аналізування рівня взаємозалежності витрат на логістично-постачальницьку діяльність, а також модель їхнього оптимізування.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність вітчизняних підприємств, зокрема ТОВ «Перфект Пак» (довідка №23/1 від 16.11.2016 р.), ТзОВ «Діскавері-бурове обладнання (Україна)» (довідка №4-2 від 14.11.2016 р.).

Отримані результати дисертаційної роботи впроваджено у навчальний процес Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького і застосовуються під час викладання дисципліни «Логістика», а також під час написання кваліфікаційних робіт спеціалістів та магістрів (довідка №394-03 від 26.04.2017 р.).

7. Відповідність теми дисертації профілю спеціальності

Дисертація Телішевської О.Б. виконана державною мовою, якою автор володіє у професійному плані досконало. Стиль дисертації відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, а також відзначається логічністю, послідовністю, системністю та обґрунтованістю.

Представлені автореферат, рукопис дисертації та графічний матеріал у повній мірі відображають зміст роботи, відповідають паспорту спеціальності

08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), вимогам п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, які висуваються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні та їх практичне значення, слід відзначити окремі дискусійні моменти та висловити деякі зауваження стосовно роботи Телішевської О.Б.:

1. У п.1.1 дисертації «Сутність та характеристика витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств» автором детально розглянуто визначення поняття «витрати» і, на основі даного аналізу літературних джерел, наведено авторське визначення поняття витрат на логістично-постачальницьку діяльність (с. 39). Однак автором не проаналізовано саме трактування поняття витрат на логістично-постачальницьку діяльність іншими науковцями, хоча це доцільно було б зробити.

2. Автором наведено типологію чинників формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність у п. 1.3 дисертації, де вказано, що чинники формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність поділяються на чинники впливу на логістично-постачальницькі процеси та чинники впливу на зовнішніх стейкхолдерів (рис. 1.3, с 65). Доцільно було б вказати чи саме такий розподіл даних чинників використовувався науковцями раніше, чи це власне пропозиція автора.

3. На с. 85 дисертації наведено рис. 2.1 «Приклади взаємозалежності окремих видів витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств». Для більшої практичної значущості варто було б вказати чи для усіх підприємств наведені взаємозалежності видів витрат будуть

однаковими чи можуть відрізнятись залежно від специфіки діяльності підприємства.

4. У роботі наведено результати опитування, яке було проведено автором для ідентифікування структури та динаміки витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств (с. 94-115). Зокрема автором зазначено, що з кожного підприємства опитано 3 працівники логістичних підрозділів або дотичних до них (с. 94). Не зовсім зрозуміло які підрозділи підприємств на думку автора є дотичними до логістичних. І чому не було опитано тільки працівників логістичних підрозділів, якщо до вибірки увійшли підприємства, логістично-постачальницьку діяльність яких можна вважати розвиненою.

5. Автором наведено приклад матриці формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність залежно від місць їхнього виникнення та процесів логістично-постачальницького управління (с. 142, табл. 3.1). Однак у роботі не обґрунтовано як саме аналіз місць виникнення логістично-постачальницьких витрат в межах структурних підрозділів підприємства може впливати на їх управління.

6. На с. 149 у табл. 3.2 наведено структуру витрат на логістично-постачальницьку діяльність Заводу картонної упаковки «Бліц-Пак» за процесами логістично-постачальницького управління за період 2012-2015 рр. Доцільно було б навести дані і за 2016 р.

7. У моделі оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств етапом 5 є ідентифікування проблемних зон у логістично-постачальницькій діяльності підприємства (с. 171, рис. 3.3). Але автором не зазначено яким чином відбувається ідентифікування проблемних зон та їх ранжування (етап 6).

Однак, зазначимо, що наведені автором у відгуку дискусійні положення та зауваження не знижують рівня наукової новизни та практичного значення проведеного дослідження Телішевської О.Б.

9. Загальний висновок

Дисертація Телішевської О.Б. на тему «Витрати на логістично-постачальницьку діяльність підприємств» є завершеним дослідженням в межах поставлених завдань, у якому, на підставі проведених автором досліджень, розроблені теоретико-методологічні і методико-прикладні засади формування та оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Тема роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертаційної роботи Телішевської О.Б. Отримані результати є вирішенням наукового завдання щодо розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних засад формування та оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств.

Згідно існуючих вимог, положення та результати дисертаційної роботи опубліковано у фахових виданнях, у виданнях, що входять до наукометричних баз даних та іноземному періодичному науковому виданні. Результати дисертаційного дослідження Телішевської О.Б. обговорені та схвалені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Представлені у дисертаційному дослідженні результати, як свідчать документи, знайшли своє впровадження у практичній діяльності вітчизняних підприємств.

Таким чином, на підставі аналізу дисертації Телішевської О.Б., автореферату дисертації, публікацій дисертантки у фахових виданнях можна зробити висновок про те, що дисертаційна робота виконана на належному теоретичному та методичному рівні, відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук,

зокрема пунктам 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 р.) за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), а її автор, Телішевська Ольга Богданівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук.

**Офіційний опонент,
завідувач кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Запорізького національного технічного
університету,
доктор економічних наук, професор**

А.М. Ткаченко

Підпис засвідчую

**Вчений секретар
Запорізького національного технічного
університету**

